

1. ΘΕΜΑ

Οι «αρνητικές» αόριστες αντωνυμίες *κανένας, καμία, κανένα* και τα επιρρήματα *καθόλου, ποτέ, πουθενά*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Τηλεφώνησε κανένας;

Όχι, δεν τηλεφώνησε κανένας.

Δεν πήγα πουθενά.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Για τις αόριστες αντωνυμίες σε ερωτηματικές και αρνητικές προτάσεις, το βασικό. Για τις αόριστες αντωνυμίες σε άλλα περιβάλλοντα, το προχωρημένο.

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Για το βασικό επίπεδο, η αναγνώριση αρνητικών και ερωτηματικών προτάσεων. Για τους προχωρημένους, η γνώση της ρηματικής όψης.

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Σύγχυση με τη σειρά *κάποιος* + αόριστο άρθρο.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το νόημα αυτής της ομάδας αόριστων αντωνυμιών ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο των προτάσεων στις οποίες εμφανίζονται. Έτσι:

α) Έχουν αρνητικό νόημα στις αρνητικές προτάσεις

Δεν τηλεφώνησε κανένας.

β) Έχουν θετικό νόημα στις ερωτηματικές προτάσεις:

Τηλεφώνησε κανένας;

σε προτάσεις που εκφέρονται με Προστακτική:

όπως έρχεσαι, φέρε και καμιά πίτσα

σε προτάσεις που συνδέονται με την ασυντέλεστη όψη:

Παλιά πηγαίναμε και κανένα σινεμά

(πρβλ. με το *πήγαμε χτες σινεμά*)

και σε προτάσεις που συνδέονται με την έκφραση της μελλοντικότητας ή της πιθανότητας

Πάω να φάω κανένα σάντουιτς

(πρβλ. *τρώω ένα σάντουιτς*)

Μπορεί να πάμε καμιά βόλτα.

Στις περιπτώσεις αυτές ισοδυναμούν με τα *κάποιος, κάποτε* κτλ., με το αόριστο ή με το μηδενικό άρθρο, με τα οποία εμφανίζονται εναλλακτικά στο λόγο.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αυτό που θα πρέπει να διδαχθεί στο βασικό επίπεδο είναι οι αόριστες αντωνυμίες σε αρνητικές και ερωτηματικές προτάσεις, πρώτον, διότι αποτελούν μέρος βασικών επικοινωνιακών σχημάτων (ερώτηση – άρνηση): δεύτερον, διότι στις ερωτηματικές και αρνητικές προτάσεις η χρήση και η κατανομή των αόριστων αντωνυμιών είναι πιο ξεκάθαρη, άρα πιο εύληπτη διδακτικά.

Ο διδάσκων εισαγωγικά μπορεί να κάνει κάποιες απλές ερωτήσεις στα παιδιά. Θα μπορούσε για παράδειγμα να ρωτήσει μπαίνοντας «Μήπως πέρασε κανένας και με ζήτησε;». Μπορεί στη συνέχεια να γράψει την πιθανή καταφατική και αρνητική απάντηση στον πίνακα και να εξηγήσει πού εμφανίζεται το *κανένας* και πού το *κάποιος*. Φυσικά, στη συνέχεια μπορεί να ρωτήσει τα παιδιά αν είδαν καμιά καλή ταινία στην τηλεόραση κτλ. και να επεξεργαστεί τις απαντήσεις τους. Σε αυτό το στάδιο θα πρέπει να επισημανθεί η ισοδυναμία των σχημάτων *καθόλου* + ουσιαστικό (πληθυντικός) / *κανένα* + ουσιαστικό (ενικός).

Στους προχωρημένους, θα πρέπει να επισημανθούν τα περιβάλλοντα όπου χρησιμοποιούνται οι αόριστες αντωνυμίες. Ο διδάσκων και πάλι ως αφορμή μπορεί να πει στα παιδιά ότι «παλιά, όταν ήμουν φοιτητής / φοιτήτρια» έκανε πράγματα που τώρα δεν κάνει, λ.χ.: «πηγαίναμε με τους συμφοιτητές μας καμιά βόλτα, βλέπαμε καμιά ταινία» κτλ. Στη συνέχεια μπορεί να το γράψει στον πίνακα μαζί με ένα παράδειγμα του τύπου *Χτες πήγα και είδα μια καλή ταινία* και να εξηγήσει στους μαθητές πού εμφανίζεται η ομάδα του *κανένας* και πού το αόριστο άρθρο. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να επεκταθεί και στα άλλα περιβάλλοντα χρήσης των αντωνυμιών αυτών.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΓΓ1: Οριστικό-αόριστο άρθρο

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 224-232.